HOMAN

Cena s pi[illegible]yłkaj i dastaŭkaj da chaty.
na 1 hod—10 m. 80 fen., na ½ hodu—5 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 2 m. 70 f., na 1 mies.—90 f.

Biełaruskaja Wilenskaja časopiś
wychodzić dwa razy ŭ tydzień u aŭtorki i piatnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Wilenskaja 33.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja [illegible]3.

CENA ABWIESTAK.
Na 4-aj staranie za radok drobnymi literam — 25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci — 60 fen. za liniejku drobnym drukam.

№ 69 (265) Hod III. Wilnia. 3 wieraśnia 1918 h. Cena 10 fen. (5 kap.)

Pakušeńnie na Lenina.

MASKWA, (P.T.A.). 31.VIII. **Wychodziačy z rabotnickaha sabrańnia ŭ fabryce Michelsona ŭ Maskwie, Lenin ranieny dwuma wystrełami zzadu. Narodny kamisar paŭnočnaj komuny, Aryckij, zabity na śmierć.**

U maskowskich rabotnickich i sałdackich kruhoch wialiki ruch.

MASKWA. «Prawda» drukuje hetkije padrobnaści:

Pry wychadzie Lenina z rabotnickaha sabrańnia dźwie kabiety zatrymali jaho i pačali hutarku ab padwozie jadominy ŭ Maskwu. Maładaja dziaŭčyna —intelihentka streliła ŭ jaho try razy, ranivšy jaho. Adna kula papała u hrudzi, prabiła wiaršynu lochaha i wyzwała wyleŭ krywi u bałonu. Druhaja kula papała ŭ šyju i zasieła nad prawym abojčykam. Trejciaja papała ŭ lewaje plačo, raźbiła kość i zaadzieržałasia pad samaj skuraj lewaha pleča. Jana wyzwała ŭnutrany wyleŭ krywi.

„Prawda“ drukuje adozwu da rabotnikaŭ, kažučy:

„My nie sumlewajemsia, što šlady prastupleńnia dawiaduć da prawych socyal-rewalucyanieraŭ i da najmitaŭ anhličan i francuzaŭ. Na pakušeńnie na žyćcio swaich kiraŭnikoŭ rabotnickaja masa adkaže masawym terroram“.

Na pieršych wypytach strelaŭšaja dziaŭčyna zajawiła, što jana—socyal-rewalucyanierka. Zabojca Aryckaha, student Kanegiser, byŭ na ŭtrymańni sajuźnikaŭ i naležaŭ da partyi socyal-rewalucyanieraŭ. Jaho naniaŭ Sawinkow, haława anhlickaj prapahandy ŭ Rasiei, znachodziačyjsia ciapier u Archanhielsku.

KIJEU. (W.T.B.). 31.VIII. Pakušeńnie na Lenina zrabiła wiadomaja terrorystka rodam s Kijewa, Dora Kapłan. Areštawanaja ŭ 1907 h., jana na wypytach wiadomym i rewalucyanieram nieaswiečanym [illegible] kami, Nowickim, prabawała zabić jaho składančykam (składanym nožykam) i była zasudžena za heta na 13 hadoŭ katarhi. Ubiŭca Uryckaha student palitechnikuma, Kanegiser, zrodny brat wiadomaha prawaha socyal-rewalucyaniera Filenienko. Pryčynaj swajho pakušeńnia jon nazywaje idejnyje mety.

Biełaruskije Wučycielskije kursy u Świsłačy.

Ad 15 kastryčnika 1918 h. da 15 žniŭnia 1919 h. ŭ Biełaruskaj Seminaryi u Świsłačy budzie adbywacca nowy elementarny kurs dla biełaruskich wučycialoŭ i wučycielak.

A pawiednyje kandydaty i kandydatki ad 18 da 30 hadoŭ mohuć zjaŭlacca ŭ swaich krejsamtach; miascowyje —prosta ŭ kiraŭnika kursa pł. inspektara Sadziechi u Świsłačy. Tam-že jany dawiedajucca ab warunkach pryjomu.

---

2 wieraśnia.

Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha i *hienerał-an-šefa Ben'a*: Miž Skarp i Somm na šyryni 55 kil. anhličanie wiali dalej swaje ataki. Centrami bitwy byli Handkur i Dorej, a taksama adrezak miž Rankur i Bušaweń. Na paŭnač ad Handkur nieppryjaciel pasunuŭsia ŭpierad, ale kontratakami jon adkinieny ŭznoŭ na Handkur. Za Dorej *išli* doŭhie bitwy, miascowaść astałasia ŭ nas. Naabapał Wo-Wrokur pancyrnyje aŭtomobili wiali ataku, katoraj adbita. Šturmy proci Wilej o Flo adbity. Šturmy niepryjaciela na paŭnač ad Somm zadzieržany na linii Sai—Sen—Pjer—Wast i na ŭschod ad Bušaweń—Mon—San—Kanten. Niepryjaciel zaniaŭ Perron. Naabapał Nel francuzy dalej wiali swaje šturmy. Na paŭnač ad čyhunki Nel-Han šturmy adkinieny. Uwarwaŭšysia ŭ wiečary ŭ našyje linii worah wykinieny dužaj kontratakaj u swaje pazicyi. Na paŭdnia ad čyhunki Nel—Han niepryjaciel zusim adbity. Na paŭdnia ad Librmon niepryjaciel taksama zusim adbity.

MASKWA. 1.IX. Pamočnik staršyni nadzwyčajnaj kamisii wydaŭ hetki zahad: „Prastupki našych worahaŭ prymušajuć nas da masowaha terroru. Kožny, zamečeny z aružžem u rukach biez pazwaleńnia na piśmie, budzie adrazu rastrelany. Ahitatary proci saweckaj ułaści buduć areštawany i ich buduć dzieržać u koncentracyjnych łahierach. Usie predstaŭniki razbojnickaha kapitału i ŭsie kapitalisty buduć prymušeny da publičnaj raboty i mieńnie ich budzie konfiskowano.

MASKWA. 1.IX. Zhodna z dekretam z 29 žniŭnia pryzywajucca ŭ armiju ŭsie daktary ad 1885—91 h., usie dantysty ad 1891—97 h., usie weterynary ad 1888—91 h. i ŭsie aptekary 1888—97 h.

KOPENHAGEN. Londonskije telehramy nakazywajuć, što amerykanskije wojski pierajšli meksykanskuju hranicu. Hazety nakazywajuć ab hetym pad nazowam: «Nowaja wajna miž Amerykaj i Meksykaj».

ROTTERDAM. Hišpanski minister mižnarodnych spraŭ, Dako, źwiarnuŭsia da hazet s prośbaju supakoić hramadzianstwa, bo ŭsie pieraškody pamiž Hišpanijaj i Niamieččynaj buduć raźwiazany.

MASKWA. (W. T. B.). 31.VIII. «Prawda» nakazywaje pawodluh telehramy z Władywastoku, što narod tam prymaje ŭčaście ŭ baraćbie z nasilnikami. Arhanizujucca aružnyje družyny proci japoncaŭ. Razrywajuć telehrafnyje linii i zabiwajuć japonskich telehrafistaŭ.

BERLIN. (W.T.B.). 31.VIII. U francuskaj presie raśla ščaśliwaj operacyi Foša raźwiwajucca wialikarodnyje na dziei. Prawyje hazety damahajucca poŭnaj pabiedy sajuźnikaŭ da skančalnaha źniščeńnia Niamieččyny.

LONDON. (Reŭter). 1.IX. Z Šanhaja nakazywajuć, što operacyi na Ussuryjskim froncie pierarwany, bo razłamany most. Miesovy pierachoda praz Ussuri pad błokadaj.

BERLIN. (W.T.B.). 1.IX. Stats sekretar mižnarodnych spraŭ f. Hince jedzie ŭ paniadziełak dla palityčnych pierahaworaŭ u Wienu.

KIJEU. 30.VIII. U Nawačerkasku 28 žniŭnia sabrałosia nacyanalnaje sabrańnie Donskaj Obłaści, kudy prybyło kala 300 deputataŭ. Staršynioj wybrany biezmała adnahałosna b. člen Hasudarstwienaj Dumy, Charłamań.

BERLIN. 2.IV. Uradowa. U Siarodziemnym mory našy padwodnyje łodki zatapili 15,000 tonn. Miž imi adzin wajenny transport na bolš, čymsia 6,000 tonn.

Wilnia, 3 wieraśnia 1918 h.

Toj fakt, što dadatkowaja ŭmowa miž Niamieččynaj i Rasiejej da Bieraściejskaha traktatu nie ŭspaminaje ab sprawie niezaležnaści Biełarusi, može na pieršy pahlad wyzwać sumlewańnie: ci nachuł, niezaležnaść našaje Baćkaŭščyny budzie pryznana centralnymi dzieržawami? Adnak, takaja dumka može ŭzniacca tolki na pieršy pahlad: učytaŭšysia ŭ tekst dadatkowaj umowy, my pierekanajemsia, što ab adnosinach centralnych dzieržaŭ da biełaruskaj sprawy jšče rana sudzić, i ŭmowa ab Liflandyi i Estlandyi nie stanowić apošniaha słowa ŭ sprawie twareńnia nowych niezaležnych hasudarstw na byŭšych ziemlach Rasiejskaj Impieryi.

U orhanie kanclera «Nordd. Allg. Ztg» ab dadatkowaj niamiecka-rasiejskaj umowie my čytajem:

„Dadatkowy traktat da Bieraściejskaha traktatu maje na mecie ŭładžeńnie celaha ściahu palityčnych pytańniaŭ, jakije ŭźnimajucca hłaŭnym čynam zatym, što adnosiny Rasiei da akrainnych narodaŭ dahetul jašče nia wyjaśnieny. Centralnyje dzieržawy nia mohuć nie cikawicca maładymi hasudarstwienymi arhanizmami, katoryje pieršyje wyciahnuli da ich ruku z mirnaj metaj. Zdareńni, jakije mieli miesca pry addzialeńni akrainnych narodaŭ, wymahali jasnaha ŭparadkawańnia adnosin miž Niamieččynaj i Rasiejej. Pry hetym niamiecki ŭrad razam z niamieckim narodam dzieržycca pryncypa nie wyzywać i nie paddzieržywać adrywańnia byŭšych rasiejskich ziamiel *gwałtam*. Hety pryncyp jasna wykładzieny ŭ dadatkowym traktacie, zabaśpiečywaje dla Rasiei i na budučyj čas mahčymaść niezaležnaha kirawańnia swaimi ŭnutrenymi sprawami i hetak stanowić asnowu, na katoraj pawinien *apirać* swajo budoŭnictwa kožyn rasiejski ŭrad, jaki nia choča wajny z Niamieččynaj. Miž akrainnymi hasudarstwami *na pieršym miescy*—s pryčyny swaich niamieckich intaresaŭ — stajać Liflandyja i Estlandyja. Z mirnaj umowy wyjšla umoŭlenaja raźwiazka, katoraja wyrazna staŭlaje sprawu niezaležnaści Bałtyckich ziamiel, ale, zabaśpiečywajučy tarhowyje darohi i ŭtwareńnie wolnych portaŭ, pakidaje dla Rasiei bazaŭslody adkrytyje dźwiery da Bałtyckaha mora. Miž

nowymi hasudarstwienymi arhanizmami, ab jakich u Bieraściejskim traktacie jašče hutarki nie było, hodny ŭwahi krok upierod na darozie ŭnutrenaha ŭzmacawańnia ŭčyniła Hruzija. Udałosia dajści zhody Rasiei na pryznańnie hetaj dzieržawy. Što datyčecca inšych hasudarstwienych arhanizmaŭ na Kaŭkazie, dyk dajści pryznańnia ich Rasiejej nie było mahčymaści...»

My padčyrknuli ŭ hetaj zajawie „Nordd. Allg. Ztg. tyje słowy, katoryje dajuć adkaz na mahčymyje sumlewańni. Z ich my bačym: 1) što mahčymaść twareńnia nowych hasudarstw na b. rasiejskich ziemlach, ab katorych *nie było hutarki ŭ Bieraściejskim traktacie*, nie wykłučajecca (prykładam hetaha słužyć Hruzija); 2) što Niamieččyna abiazałasia *nie wyzywać* twareńnia nowych hasudarstw i nie paddzieržywać addzialeńnia ich ad Rasiei *gwałtam.*

S pryčyny hetaha druhoha punktu my možem skazać, što *abjaŭleńnie niezaležnaści Biełarusi adbyłosia biez nijakaha ŭčaścia Niamieččyny.* Heta *wyjaŭleńnie woli biełaruskaha narodu* praz wusny wybranych usiebiełaruskim kongresam deputataŭ, zasiedajučych u Radzie Biełaruskaj Narodnaj Respubliki. Značyć, ab wyzywańni Niamieččynaj twareńnia Biełaruskaj dzieržawy nia može być hutarki. Zajawa-ž ab tym, što Niamieččyna nia budzie paddzieržywać *gwałtoŭnaha* adarwańnia jakoj-koleČy časci Rasiei,—značyć, adarwańnia jaje siłaj aružža,—zusim nie wykłučaje darohi *dyplomatyčnaj*, darohi *pierehaworaŭ* z Rasiejej ab niezaležnaści Biełarusi. I pa hetaj darozie i pawinny pajści ciapier kiraŭniki biełaruskaha ŭradu nie majučy aružnaj siły—armii, im ničoha inšaha nie astajecca.

Ahulny wywad z zajawy „Nordd. Allg. Ztg.“, jaki možna zrabić u adnosinach da biełaruskaha pytańnia, budzie hetki: raźwiazka pytańnia ab niezaležnaści Biełarusi—heta jašče sprawa budučyny, i sami biełarusy swajej tworskaj pracaj mohuć jaje rablizić u žadanym dla biełarusaŭ kirunku.

Biełarusy—„niamieckaja intryha“.

Hadoŭ dwaccać tamu nazad žmienia idejna-świadomych biełarusaŭ pieršy raz wystupiła adkryta na arenie palityčnaj baraćby za prawy swajho narodu. Da narodu biełaruskaha pieršy raz pramowili ŭ jaho rodnaj mowie i rasčynili jaho woČy na toje jarmo, jakoje jon nieświadoma nios na swaich plačoch.

Kinutyje ŭ dušy ludziej zierniaty nacyanalnaj i hramadzianskaj świadomaści dobra prynialisia, i chutka idejny biełaruski pasieŭ pačaŭ bujna kałasicca. I, bačučy heta, zadryželi ŭ swaich pałacach našy adwiečnyje kryŭdzicieli: jany zrazumieli, što raźwićcie biełaruskaha ruchu — heta kaniec panawańnia nad nami polskaha panstwa, kaniec staroj niawoli. Pačali šukać sposabu zatušyć uźnimajučyjsia pažar i, zdawałosia im, znajšli. Siaŭcoŭ biełaruskaj nacyanalnaj świadomaści było jšče wielmi mała. Heta byli ludzi, jakije wyjšli na baraćbu za swoj narod z hołymi rukami: inšaha aružža, apračа słowa praŭdy, jany nia mieli i siłaj swajho słowa pamknulisia raźbić adwiečnyje puty niawoli. Proci ich—proci hetych ludziej i wystupiło polskaje panstwa: idei zabić nielha, ale prarokaŭ jaje možna pazbawić posłuchu, zakidaŭšy ich hraziaj. Woś, pačałosia wyliwańnie ŭsielakich brudaŭ na hałowy pieršych biełaruskich dziejačoŭ, a ŭ kancy puščeno ŭ chod samaje brachliwaje, samaje niahodnaje abwinawačeńnie: „jany padkupleny maskalami“—kryčeli polskije pany, jak u nieprytomnaści.

Pad toj čas maskali jak-raz wiali palityku kirawaŭšujusia da poŭnaha źniščeńnia biełarusaŭ. U 1839 hadu car Mikałaj I byŭ zabaraniŭ hawaryć pa kaściołach biełaruskije kazańni. U 1865 hadu było zabaronieno drukawać pa biełarusku knižki i hazety. Biełaruskuju mowu wyhnali sa škoł. Wučniaŭ wykidali won za hutarku ŭ rodnaj mowie. Relihiju prymušali wučycca pa maskoŭsku i h. d. I choć na staraniie maskaloŭ była siła ŭradowaj ułaści, jany, ŭbačyŭšy, što zamučeny imi blizka na śmierć biełaruski narod nia tolki nie ŭmiraje, a padnimajecca da nowaha žyćcia, spałochalisia nia mienš za polskich panoŭ. Ucisk biełarusaŭ jašče bolej uzmacawaŭsia. Biełaruskich dziejačoŭ hnaili ŭ wastrohach, ssyłali ŭ Sibir. Dy heta nie pamahała: tych, chto addaŭ usio swajo žyćcio, usie swaje siły sprawie adradžeńnia swajho mnohapakutnaha narodu, nie mahli zapałochać ni žandary, ni palicejskije, ni ŭsia moc maskoŭskaje ŭłaści, ni ciažkije kary, ni śmierci. I maskali pastanawili pajści pa śladoch palakoŭ: nia mohučy źniščyć biełaruskaj raboty, jany staralisia jaje pahańbić i abjawili na ŭweś świet, byccam biełaruski ruch da adradžeńnia—heta „polskaja intryha“..

Hady jšli za hadami. Biełarusy, majučy na swaju abaronu adno tolki świataść i praŭdu swaje sprawy, adbiwali napaści jak s polskaha, tak i z maskoŭskaha boku,—a ŭ toj-že čas nacyanalnaja świadomaść šyryłasia ŭ narodzie ŭsio bolej i bolej, prybywało čynnych sił biełaruskich, uzrastało naše kulturnaje bahaćcie. I woś ciapier — cieraz dwaccać hadoŭ — uwieś hety doŭhi, ciažki trud, usie achwiary pracaj i žyćciom dali bahaty plon: biełaruskaja nacyanalnaja ideja prybrałasia ŭ konkretnuju formu ŭ postaci *niezaležnaj Biełaruskaj dzieržawy.*

Sami, swaimi rukami — biez nijakaj pomačy zboku budujuć biełarusy swaju niezaležnuju Baćkaŭščynu. Dahetul ni maskali, ni okupacyjnyje ŭłaści nie pryznali niezaležnaści Biełaruskaj dzieržawy, ale nichto nia može pieraškodzić twareńniu jaje. I, nia hledziačy na niapeŭnaść budučyny, praca ŭ nas nie spyniajecca: narod Biełaruski pad nowaje jarmo ŭžo nia pojdzie!

Biełaruskaja sprawa raźbiła ŭsie stantyje palityčnyje plany našych „bratoŭ“ i najbližejšych susiedziaŭ — palakoŭ. Jany spadziewalisia, što ŭ ahulnaj walennaj zawirusie im udasca zachapić Biełaruś pad swaju ŭłaść, kab biełaruskimi sokami ŭzmacawać swaju Polskuju dzieržawu. Ale heta im nie ŭdałosia: biełarusy chočuć žyć niezaležnym žyćciom, chočuć mieć swaju dzieržawu,—nichto nia može zapiarečyć im prawa na heta. Dyk-že palaki, nia hledziačy na toje, što niezaležnaść Biełarusi—heta wyražeńnie woli ŭsiaho našaha narodu, starajucca pierad usim świetam predstawić biełaruskuju sprawu ŭžo nie za maskoŭskuju, a za niamieckuju „intryhu“. Krakaŭskaja hazeta „Czas“ u № 858 z 17.VIII.18 piše: „Niemcy niezdawoleny litwinami i chočuć usiakimi sposabami razbudzić biełarusaŭ abo—lepiej skazać — stwaryć ich i tak sama aščaśliwić ich niezaležnaściu, samadzielnaj dzieržaŭnaściu. Heta jšče mieniej realnaja koncepcija, čymsia litoŭskaja, i treba dziwicca ludziom, katoryje ŭ Niamieččynie stajać na čale ŭradu, što jany zajmajucca takimi planami“.

Kožny, chto wiedaje historyju biełaruskaha ruchu, tolki paśmiajecca z hetaj nowaj „štučki“ polskaj palityki, katoraja, jak bačym, jašče strašenna naiŭnaja: to-ž tak-zwanaja niezaležnaja Polšča jakraz stworena Niamieččynaj u supołce z Aŭstryjej! U budawańni niezaležnaj Biełarusi dahetul, na wialiki žal, centralnyje dzieržawy nijakaha ŭčaścia nie prynimali. Kali-ž by polskaja hazeta, spiučy ad złości, što palakom nie dali Biełaruskaj ziamli, akazałasia dobrym prarokam i kali-b biełarusy ŭ blizkoj budučynie pry budawańni swajej dzieržawy sustreli pomač Niamieččyny, — dyk my mahli-b tolki ščyra paciešycca: pry hetkaj mahutnaj paddzieržcy sprawa ni zaležnaści Biełarusi borzda pajšła-by ŭpierod.

J. Mieleška.

Padzielenaja Biełaruś.

„Бел. Шлях.“ daje ŭ № 99 dawoli cikaŭnuju statystuku, jak ciapier padzielena Biełaruś.

Pawodłuh etnahrafičnaj karty praf. Karskaha, Biełaruś zanimaje 63 pawiety. Da hetaha nie ŭchodziać biełaruskije akrainy Cwierskaj i Pskoŭskaj huberniaŭ.

Stary front raździaliŭ niekali Biełaruś na dźwie časci. Ciapier nowaja hranica okupacyi prachodzić kala Oršy i Połacka. Užo paśla nowaj okupacyi Ukraina zabrała časć Paleśsia i biełaruskije pawiety Čarnihaŭščyny, a biełaruski Iłłukšcki pawiet załičen pry Kurlandyi. My jaho ličym da staroj

Praklataja.

(Biełaruska kazka).

Žyli dwa braty kupcy. I ŭ wadnaho była dačka. Kupiec toj pamior, a dačka astałasia swajmu dziadźku na wychawańnie. Jak wyrasła jana wialikaja, dyk jana duža nia lubiła malcaŭ. Chto tolki nia prydzieć da jaje, dyk jana ŭsiakamu dawała zhanu. A najbalej jana nia lubiła tych, što chadzili z baradoj ci z wusami. Raz niejak, razhukaŭšysia, dziadźka skazaŭ joj: a što ty płamieńnica, robiła-b, kab u ciabie barada była? Jana jak zazłujecca na jaho: ach ty, kaža, stary dzied! Ja zara zahadaju tabie baradu zhalić! Tolki jana hetak skazała, takija słowy, jon duža zasmuciŭsia, i zachwareŭ. I tak zachwareŭ, što i pamior. Tady pierad śmierciu jon uziaŭ i praklaŭ jaje: „budź ty, kaža, praklata ad mianie, i budź ty z baradoj, i kaho ty tolki ni paprosiš, nichto tabie nia zholić, a zholić tabie baradu tolki toj, kaho prasić nia budzieš. I tady ty budzieš spasiona!“ Pamior dziadźka, jana sabie i ničoha: nie hałasiła, nia tužyła. Tolki raz jana pračynajecca, až u jaje barada, dy jakraz takaja, jak była ŭ dziadźki. Jana jaje zhaliła, a jana ŭznoŭ adrasła. I kolki razoŭ ni haliła, ničoha nia zrobiš, usio adrastaje. Tady jana z wialikaha hora stała nikudy nie chadzić, usio siadzieła doma, pakul i pamiorła. Nu što-ž? Jak była jana praklataja, dyk jaje ziamla nie pryniała, i jana ŭsio chadziła nočču pa swaim domie. I prajšło tak kolki hadoŭ.

Raz adzin malec, što wučyŭsia cyrulnictwa, pajšoŭ u świet ad haspadara ščaścia šukać. Išoŭ jon, išoŭ, i zajšoŭ u toj jaje dom na nač. U tym domie žyŭ jaje druhi dziadźka. Prosicca jon u taho hziadźki na nač, a dziadźka kaža: u mianie žonka chwora,—niama dzie načawać. Kali chočaš, chadzi tudy, kudy zawiadu ciabie!“ Pawioŭ jaho ŭ jaje pakoi, i dumaje sam sabie: «što z im budzie? Ci prydzie jana da jaho, ci nie?» Zawioŭ jaho tudy, pakinuŭ tam, a sam pajšoŭ nazad. Malec toj łoh na jaje paściеli i hladzić na jaje patret i dumaje: kab heta panienka pryjšła, dy mnie jeści pryniesła! I zasnuŭ. Tady widzić u wa śnie, što jduć da jaho dwa łakai, niasuć pa adnej świečcy ŭ rukach, i pastawili na stale, a sami pajšli. Potym prychodzić jana sama, šalikam abkruciŭšysia, kab nia widać było barady; a za joj łakai niasuć usiakija napitki i najedki. Tady jana padychodzić da jaho i prosić jaho jeści. Jon pračnuŭsia i kaža: dziakuj! Sieli jany za stoł, stali pić, jeści i hamanić. Uwiadieŭ jon jaje baradu i kaža: dobra-b było, kab ja wam baradu źniaŭ! Jana zmoŭčyła. Tady jon uziaŭ swaju brytwu i padhaliŭ joj baradu, jana stałasia spasiona, i adžyła. Tady jana ŭsio čysta jamu skazała i padaryła jamu biez čysła mnoha hrošaj, i sama pajšla z domu. Jon łoh spać, a nazaŭtraha ŭstaŭ, uziaŭ hrošy, što jana jamu dała, i pajšoŭ na rynak. Tam kupiŭ sabie pieknuju wopratku i prychodzić da henaha dziadźki. «Pradaj mnie, panie kupča, hety dom!»—Kupi, kaža. Zapłaciŭ jon hrošy, pajšli jany ŭ tyja pakoi, až jana tam siadzić. Jany tady pažanilisia i stali tam žyć. I ciapier žywuć, miod-wino pjuć, pa świecie puščajuć i nas nasyčajuć.

Čužoha snapa nie biary...

Žyŭ sabie bahaty haspadar, i ŭ jaho było try syny. I nia stała ŭ jaho siena na kaładu. Dyk jon kupiŭ siena, dy daloka dwor. Oś jon i pasłaŭ synoŭ pa siena. Uziali jany toje siena i jeduć nazad. I duža šybka jany pajechali. Dyk adzin brat i zwaliŭsia. Dyk jon kryčaŭ, kryčaŭ, a jany j pajechali. Bieh jon, bieh,—i nie dahnaŭ. Łoh pad kapoj addychnuć, ažno niechta kaža: satniecie, waźmiecie! Dyk jon uskočyŭ i pabieh dalej. Biažyć, biažyć, ažno staić punia. Zajšoŭ jon u tuju puniu, i palez na žyta, trochu pałažać. Tolki jon łoh na snapy, a niechta kaža: wymiecie mianie, ciesna! Jon saskočyŭ i pabieh dalej. Biažyć, biažyć, ažno staić joŭnia. Zabieh jon u tuju joŭniu, ažno pachnie harełkaj. Staŭ jon šukać i znajšoŭ harełku i ładki. Dyk jon harełku wypiŭ, ładki pajeŭ, dyj sieŭ za kułom. Ažno idzieć paradzicha i babka. Pryjšli ŭ tuju joŭniu, zapaliła baba łučynku i kaža na paradzichu: wypjema dy zakusiema! I idzieć da jaho harełku brać. Tady jon wyskačyŭ i pabieh dalej. Bieh, bieh— zabieh na niejki dwor i sieŭ la drawasieka. Ažno čuje — niechta kaža: wymiecie mianie! Jon spužaŭsia i pabieh dalej, i ŭskočyŭ u sieni. Uskočyŭ heta jon u sieni i łoh za wadziankaj. Tolki łoh, a niechta kaža: utapiŭsia! utapiŭsia! utapiŭsia! spužaŭsia jon i pabieh dalej. Prychodzić jon u wadnu chatu niama nikoha. Čujeć jon, pachnieć husiacinaj. Oś jon palez u pieč, dastaŭ husiacinu dy źjeŭ, a na jaje miesca ŭziaŭ dy pakłaŭ łapać. Tady ŭźlez na poł i łoh. Ažno prychodzić dzied z babaj z haściej,—na biasiedzie niejdzie byli. Tady dzied kaža: „wymaj-tku, baba, što tam Boh daŭ. U ludziej dobra, a doma jšče lepiej!“ Dyk baba palezła ŭ pieč, ažno tam łapać. Tady dzied toj kaža: nu, kab ja znaŭ chto heta zrobiŭ, ja-b jaho zabiŭ! Tady toj malec skoknuŭ z połu i ŭciok. A heta ŭsio dziejałasia nočnym časam. Biažyć jon, biažyć,—staić chatka. Paprasiŭsia jon tudy na nač, jaho puścili. Haspadar toj tady pytajecca ŭ jaho: dzie-ž ty, malec, byŭ, i kudy ty idzieš?—«Dy woś, kaža, dziadula: my ŭ traich jeździli pa siena, dy ja zwaliŭsia z wozu. Kryčaŭ, kryčaŭ, a jany nie pačuli i pajechali. Tady ja pad kapoj łoh, ažno niechta kaža: satniecie, waźmiecie!“ Dyk dzied kaža: Jak budziecie žać, dyk nie pakidajcie kołasa na niwie, bo jamu za to ciažka! —„Tady ja spužaŭsia i pabieh. Zabieh u puniu i palez na žyta. A niechta kryčyć: ciesna, ciesna!“ —A heta, kaža, nikoli nie biary čužoha snapa na poli, bo jamu ciesna miž čužymi! — «Tady ja adtul pabieh na drawasiek. Ažno tam niechta kryčyć: wymiecie mianie, wymiecie mianie!“ — A heta kaža, kali siačeš drowy, nikoli nie pakidaj sia kiery ŭ kałodzie!— „Tady ja zajšoŭ u sieni, dy sieŭ pad dziežkaj. A niechta kryčyć: utapiŭsia utapiŭsia!“ — A heta kaža dzied,— kali pješ nikoli nie pakidaj kwarty ŭ dziežcy!...

okupacyi: Ciapier abraz našaj Baćkaŭščyny woś taki:

Zaniato

staroj okupacyjej	17	paw.
nowaj	„ 18 $^1/_2$	paw.
pad Maskoŭščynaj	19 $^1/_2$	„
pad Ukrainaj . .	8	paw.

Razam 63 paw.

S čysta biełaruskich hubernіaŭ pad Maskwoj jašče astajucca: $4^1/_2$ pawiety Witebskaj hub. (Witebski, Wieližski, Haradocki, Newelski i paławina Połackaha i 6 paw. Mahiloŭskaj (Horecki, Klimawicki, pałowa Mahiloŭskaha, Mścisłaŭski, pałowa Aršanskaha, Čaŭski, Čerykaŭski),—razam $10^1/_2$ paw. Z miešanych hubernіaŭ pad maskalami 8 biełaruskich pawietaŭ Smalenščyny i 1 paw. Arloŭskaj hub.

Pad niamieckai okupacyjej—staroj i nowaj—$35^1/_2$ pawietaŭ.

Z Ukrainaj wiaducca pierehawory ab histaryčna biełaruskich pawietach: Pinskim, Mozyrskim, Rečyckim, Homielskim.

Hetak, Biełaruś padzielena na čatyry časci. Nia hledziačy na toje, što kožnaja z hetych čaściej žywie ŭ zusim inšych warunkach, ideja biełaruskaha narodu stwaryć swaju niezaležnuju dzieržawu ŭsiudy i dla ŭsich—taja ž samaja. I choć hetki raździeł ciapier adbiwajecca na našym žyćci wielmi błaha,—adnak, my wierym, nacyanalnaja jednaść usich biełarusaŭ i supolnaje dla ŭsich čaściej žadańnie zdabyć niezaležny dzieržaŭny byt złučać usie biełaruskije siły ŭ wadno, i raniej, ci paźniej naš wialiki, świetły ideał budzie prawiedzien u žyćcio. Tady sčeznuć usie zaharadki, jakije nas dzielać, i my ŭsie zažywiem wolnym žyćciom u družnaj zhodnaj pracy nad twareńniem našaj budučyny.

H. B.

U Wilni i wakolicach.

Dla padpisčykau.

Dziela taho, kab našy padpisčyki na prawincyi atrymliwali „Homana“ akuratna, jany pawinny **padpisywacca na hazetu praz swajho staršyniu (Amtsvorsteher) abo praz Kreishauptmanna.** *Inačej počta hazety nie pieresyłaje.*

Administracyja.

× **Ahulna - rabotnicki Kulturny Sajuz** (raniejšy „Wieśnik Znańnia“) apracoŭwaje abšyrnuju prahramu raboty ŭ starym internacyanalnym duchu. Namiečeny referaty na roznyje temy, artystyčnyje wiečaryny i h. d. Urad Sajuza prosić usich spahadajučych jaho metam, asabliwa wiarnuŭšychsia z Rasiei dziejačoŭ i starych čenaŭ „Wieśnika Znańnia“ paddzieržać pracu Sajuza i zajawicca ŭ kancelaryi Sajuza, Wilenskaja 20, kw. 3, ad 6 da 8 hadz. wiečara.

× **Rekrucki nabor.** Wajenny hubernatar zahadaŭ jawicca dla rehistracyi dziela rekruckaha naboru ŭsim niamieckim paddanym—niewajennym u našym kraju ad 17 da 45 hadoŭ.

× **Temperatura.** Najwyšešjšaja i najnižejšaja temperatura za aponije dni była (pawodłuh Celsija):

	najwyš.	najniž.
29—30	+ 16,0°	+ 8,7°
30—31	+ 18,9°	+ 12,9°
31— 1	+ 17.5°	+ 9,8°
1— 2	+ 20,8°	+ 10,2°

Z USIAHO KRAJU.

Litoŭskaja delehacyja.

Predstaŭniki Litoŭskaj Taryby, pryjechaŭšyje ŭ Berlin, padali imperskamu kancleru abšyrny memoryjał.

Sudowyje źmieny.

Zamiest imperatarskaha najwyšejšaha suda ŭ miežach Ober Ost twaracca dwa imperatarskije najwyšejšyje sudy: adzin—dla wajennaha hubernatarstwa Litauen u Wilni, druhi — dla wajennaha upraŭleńnia Baltyckimi ziemlami.

Ab spaŭnieńni kary śmierci nadalej pastanoŭleno, što zasudženych na śmierć tutejšych žycharaŭ možna karać tolki paśla admowy hłaŭnakaman dujučaha wykarystać swajo prawa darawać karu.

MAŽEJKI. U lesie ŭ 3 kil. adhetul 29 žniŭnia znajšli trup niewiadomaha mužčyny kala 25 hadoŭ, z raźbitaj haławoj Pawodłuh niekatorych adznak, zabity—niamiecki wajenny.

Nowyje čyhunki.

Dyrekcyja čyhunak 8 apawieščaje, što majuć być pabudowany hetkije linii: druhi tor—Šaŭli-Mitawa, Radziwiliški—Kałkuny, Murawjowa-Mitawa i zusim nowaja čyhunka—Memel—Tylža-Šaŭli. Dla nowych čyhunak budzie prymusowy wykup ziamli na 60 metraŭ ušyrki, a płata budzie naznačacca paźniej. Na hetaj pałasie zabaronieny ŭsielakije haspadarskije raboty. Budoŭla čyhunak pačniecca wiasnoj.

DŹWINSK. Ad 1 kastryčnika kartački na praduktу buduć wydawać tolki pakazaŭšym świadoctwa, ab ačystcy ad wašej.

HRODNIA. 30 žniŭnia miascowym žycharam wydawali na karty pa 4 łoty miasa.

1 wieraśnia tut adbyŭsia „dzień kwietki“ na karyść dabračynnych ustanoŭ, asabliwa žydoŭskich prytułkaŭ dla dziaciej.

U apošnim časie možna zaŭwažyć kontrabandny wywaz zbožža na ŭschod. U kupca Moresa Pajesa zadzieržali pryhatawanyje dla wysyłki 20 pudoŭ jačmieniu, $32^1/_2$ pudy žyta i 5 miachoŭ soli.

HRODNIA. Pa zahadu s 3.VII.18 kary za patajnaje brawarnictwa pawialičeny. Pieršaha pawodłuh hetaha zahadu sudzili Arona Stetojk. Jaho zasudzili za tajny browar na 3 miesiacy ŭ wastroh.

HARADNIČANKA. Tut 20 žniŭnia znajšli trup tolki-što naradziŭšahasia dziciaci, zapakowany ŭ karton.

BIEŁASTOK. U časie pažarnickaha świata, na jakoje ŭ parku sabrałosia wielmi mnoha ludziej, złodziei zaleźli da kwatery Maryi Basanowič i ŭkrali 1.000 marak.

SŁABODKA, pad Biełastokam. Na Baranawickaj wulicy palicyja areštawała 10 pudoŭ žyta, pryhatawanaha dla wywazu.

SURAŽ. Sielanin Branisłaŭ Kamienski pajechaŭ u Biełastok za pakupkami. Tamaka na rynku ŭ jaho ŭkrali s kišani 325 rub. Złodzieja—18-hadowaha Balesława Wišnieŭskaha — areštawali.

MALATY. Spis žycharaŭ i wydača pašpartoŭ Ob. Ost u tutejšym pawiecie, a tak sama ŭ Johaniškielskim, Biržanskim i Kiejdanskim zakončeny.

PAJECIARY. 18-hadowy haspadarski syn, Jonas Mitaŭkas, prysiahnuŭ na sudzie, što jon žyŭ z adnej dziaŭčynaj, katoraja wymahała ad jaho pryjaciela hrošy na ŭtrymańnie dziciaci. Wyjawiłosia, što jon krywa prysiahnuŭ, kab ratawać swajho druha, bo, pawodłuh zakona, toj tady nie ličyŭsia-by baćkam dziciaci. Mitaŭkas zasudžen na hod u wastroh.

KAŁABIŠKAS, Alickaha paw. U časie apošniaj wialikaj nawalnicy tutaka zhareli 3 chaty s 7 budynkami.

KOUNA. 30 žniŭnia na zbornym punkcie staroha aružža ŭźniaŭsia ŭzryŭ, ad jakoha pahibli pracawaŭšyje tamaka wajennyje i cywilnyje asoby.

ALEKSOTA. U časie niabytnaści adnej siamji złodziei abakrali ich kwateru i ŭziali załatyje i srebrnyje rečy dy bializnu.

MAŽEJKI. U lesie ŭ 3 kil. adhetul 29 žniŭnia znajšli trup niewiadomaha mužčyny kala 25 hadoŭ, z raźbitaj haławoj. Pawodłuh niekatorych adznak, zabity—niamiecki wajenny.

TURŠANY. Na darozie s Koŭny ŭ Janawa razbojniki napali na Ryšarda Kalwejta i zabrali ŭ jaho 400 marak, załaty piarścionak, hadzinnik, łancužok i inšyje rečy. U razbojnikaŭ byli strelby, a na twarach jany mieli maski.

JONIŠKI. Haspadar Storka, zabity razbojnikami, adpisaŭ na kaścioł 320 marhoŭ ziamli i 3 damy. Na hetaj ziamli parachwija manicca adkryć sielska-haspadarskuju škołu.

LIBAWA. Biezrabotnyje chłopcy zanimajucca tut tym, što robiać falšywuju pažarnuju trywohu. Za apošnije dni pažarnickuju kamandu hetak biez patreby wyzywali niekalki razoŭ. Za zadzieržańnie chłopcaŭ sulać nahradu.

DORPAT. Tut razhledałasia ŭ sudzie sprawa ab dorpackim banku, katory admowiŭsia wypłacić adnamu ŭkładčyku roźnicu cennaści pałoženych im hrošy s pryčyny roźnicy ŭ canie rubla carskaha i rubla Kierenskaha. Sud prysudziŭ, što bank pawinien wypłacić roźnicu miž canoj carskich rubloŭ i «kierenak».

Oficyalny addzieł.

Apisańnie «Darlehnskassenschein'aŭ» Pazyčkowaj Kasy Ost na **5, 20 i 50 marak.**

(Hladzi «Homan» № 68).

Darlehnskassenschein'y na 20 marak. majuć 100 mm. ušyrki i 100 udaŭžki.

Piarednia a starana maje pad astaŭlenym biełym krajem papiery kala 6 mm. ušyrki ornamentalnuju ciomna-čyrwonaha koleru kala 6 mm. ušyrki ablamoŭku, unutry katoraj jość bahaty azdobami i arnamentami hrunt, składzieny z delikatnych, ciesna splecienych miž saboj linijaŭ roževaha i świetła-zialonaha koleru. Na hetym hruncie pamieščena wialikaja wińjeta, ablamawanaja plecienym ornamentam świetła-zialonaha koleru z roževymi konturnymi linijami i ŭ siaredzinie na piekna azdoblenym hruncie roževaha koleru pamieščena wialikaja arabskaja cyfra «20». Heta z biełymi konturami azdobnaja cyfra tak sama wywiedziena roževym i świetła-zialonym koleram.

Skroź hrunt i winjetu prachodzić u čatyroch radkoch, z katorych pieršy paŭkruham, druhije ŭ prostaj linii śledujučy tekst, nadrukowany łacinskim adwiesnym šryftam:

„Darlehnskassenschein
Zwanzig Mark“

Pad hetym u 3—5 radku nachodzicca miejsca i data wystaŭleńnia i podpisi, jak na piacimark. biletach.

Ulewa i ŭprawa ad trejciaha i čaćwiortaha radka nachodzicca pa wialikaj cyfry „20“.

U nižniaj čaści hruntu, blizka zwierchniaj ablamoŭki, tonkim, drobnym šryftam u dwoch adnolkawaj daŭžyni radkoch pamieščen tekst adnośnie haranciі niamieckaha hasudarstwa (hl. piacimark. bil.).

Uwieś tekst, abiedźwie wialikije cyfry „20“ i try podpisi nadrukowany takim samym ciomna-čyrwonym koleram, jak azdobnaja wierchniaja ablamoŭka.

Aprč taho na piaredniaj staranie nadrukowan u dwoch adbitkach čyrwonaha koleru numer bileta z literaj seryi: adzin u wierchnim prawym wuhłu hrunta, druhi ŭlewa, pad wialikaj cyfraj «20».

Adwarotnaj staranie za hrunt służyć bahata azdoblenaja ŭ kruhawyje linii winjeta roževaha i świetła-zialonaha koleraŭ. U siaredzinie katoraj pad ornamentalnaj ablamoŭkaj na azdobnym hrunci roževaha koleru nachodzicca wialikaja arabskaja cyfra „20“, z biełymi konturami i tak sama roževaha i świetła-zialonaha koleraŭ.

Tekst na adwarotnaj staranie maje łacinski adwiesny šryft i razmieščen takim paradkam, što stojačaja u siaredzinie winjetty wialikaja cyfra „20“ u bolšej časci astajecca swabodnaj.

Tekst u niamieckaj mowie pamieščajecca u wierchniaj paławinie bileta. U dwoch radkoch — adzin daŭžejšy; druhi karotšy — ŭdoŭž wierchniaha kraju delekatnym, drobnym štryftam nadrukowan niamiecki karny tekst (bl. piacimark bil.).

Nižej stajać słowy:

«Darlehnskassenschein
Zwanzig Mark“

u dwoch radkoch, pieršy padnimajecca ŭ siaredzinie paŭkruham. Ulewa i ŭprawa ad hetych dwoch radkoŭ nachodzicca pa adnej arabskaj cyfry „20“ tak sama ciomna-čyrwonaha koleru.

Na lewaj nižniaj paławinie adwarotnaj starany, u čatyroch radkoch—pieršy paŭkruham—staić litoŭski tekst.

„Skolinamasios
Kasos ženklas
Dvidešimt
markių“

a pad hetym, blizka nižniaha kraju, delikatnym, drobnym šryftam u troch, adnolkawaj daŭžyni radkoch staić litoŭski karny tekst (hl. piacimark. bil.).

Na prawaj nižniaj časci adwarotnaj starany pamieščen śledujučy łatyšski tekst:

„Aifdewu
Kafes fihme
Diwdesmit
markas

u čatyroch radkoch — pieršy paŭkruham i jašče nižej, na adnej wyšyni s stajačym ulewa litoŭskim karnym tekstam; takim-ža drobnym šryftam nachodzicca łatyski karny tekst u troch adnolkawaj daŭžyni radkoch (hl. piacimark. bil.).

(Dalej budzie).

S Polščy.

WIENA. „Neue Freie Presse“ bačyć wializarnyje trudnaści pry raźwiazcy polskaha pytańnia jak pawodłuh niamieckaha prajektu, tak i aŭstryjacka-polskaha. Na pieršym miescy tut staić nienarušalnaść niamiecka-aŭstryjackich adnosin. Z hetaj pryčyny treba prystupacca da raźwiazki polskaha pytańnia wielmi aściarožna i nie śpiešajučysia, kab nie dapuścić abmyłak, škodnych dla Aŭstryi, dla Niamieččyny i dla polskaha narodu.

S Finlandyi.

BERLIN. S finlandzkich krynic nakazywajuć:

Paśla taho, jak rasiejska-finlandzkije pierehawory ŭ najważniejšych sprawach nie dawiali da ŭhody, pastanoŭleno tymčasam pierehawory spynić. Pry adnaŭleńni ich finlandzki ŭrad zawiadomić rasiejskich delehataŭ ab swaich predłažeńniach.

WIESTKI Z RASIEI.

MASKWA. „Prawda“ nakazywaje: Ad 24 da 26 žniŭnia areštowany bolš

za 100 ŭčaśnikaŭ kontrrewalucyjnaje zmowy. Ŭziatyje dakumenty pakazwauć, što biełahwardziejcy padkupleny ahientami francuzaŭ, jakije jeździać pa ŭsiej Rasiei. Rabunak 5 miljonaŭ s centralnaha sajuza kooperatywaŭ—rabota prawych socyał-rewalucyanieraŭ.

Narodny sekretaryat nakazywaje, što 5.000 areštawanych socyał-rewalucyanieraŭ zasudženy na śmierć. Adnak, prysud budzie spoŭnien tolki ŭ prypadku nowych wystupleńniaŭ proci sawieckaha ŭradu.

Lewyje socyał rewalucyaniery ŭ Saratawie addzialilisia ad centru partyi i ŭ swajej hazecie trebujuć trywałaha mira z Niamieččynaj.

4 žniŭnia ŭ Samary adbyŭsia akružny źjezd prawych socyał-rewalucyanieraŭ. Člen centralnaha kamitetu ŭ swajej sprawazdačy zajawiŭ, što člieny kamitetu razasłany pa ŭsiej Rasiei, kab usiudy pryhatawać paŭstańnie proci bolšewikoŭ. Prawaje kryło prawych soc. rew. zawiazało nawat znosiny s kadetami. Błok proci bolšewikoŭ zasnawaŭ „Tawarystwa dzieła adbudowy našaje baćkaŭščyny“.

ARCHANGIELSK (Reŭter). Tut utwaryŭsia tymčasowy ŭrad s členaŭ ustanoŭčaha sejmu pad nažowam «wiarchoŭnaje upraŭleńnie paŭnočnych ziamiel».

MASKWA (P.T.A.). 26. VIII. Wajennaje apawieščeńnie: U Turkiestanie my iznoŭ dajšli wializarnaj pabiedy. Pry Merwi worahi ŭtracili 2.000 duš. Spadziajomsia zaniać Aschabad i hetak pałažyć kaniec paŭstańniu ŭ hetym kraju. U wakolicach Kazani jdzie wostraja bitwa. Worahi dwojčy atakawali našy pazycyi na Wysokaj hare, ale byli adkinuty. My zaniali wioski Łoščakow i Kindara i ŭziali dwa pancyrnyje samachody, kulamiot i ražbituju harmatu. U pałudziennaj čaści frontu worahi ŭtracili 4 kulamioty, 50 strelb i 2.000 duš zabitymi. Kala Dźwiny—wostryje bitwy. Na pałudni my zaniali Kaciarynadar i stancyju Ticharecknju.

PIECIARBURH. «Правда» z 28 žniŭnia piše ab słaŭnaj pabiedzie sawieckich wojsk na Ussuryjskim froncie, dzie ražbity čecha-sławaki, francuzy, anhličanie i japoncy.

PIECIARBURH. Paśla 4-hadowaha pierarywu, siudy 26 žniŭnia pryjšoŭ pieršy niamiecki parachod.

Z usiaho świetu.

KONSTANTYNOPOL. 29 žniŭnia ŭ Stambule iznoŭ zhareło ad pažaru bolš za 500 damoŭ.

BERLIN. Uradowa. Uradžaj sioleta lepšy za letašni na 10—15°/₀°/₀. Rańniaja bulba dała na 20°/₀ bolš.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńni

30.VIII. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha i hieneral-an-šefa Ben'a: Kala abiedu worahi iznoŭ šturmawali. Centr šturmaŭ byŭ na paŭdnia ad čyhunki Arra Kambre. Praz dzień my niekalki razoŭ adkidali worahaŭ, atakawaŭšych Handkur. Dalej na paŭdnia anhličanie ŭwarwalisia ŭ Bilkur i Riankur. U wostrych bitwach my adwajewali nazad Riankur i nanowa zdabyli ŭschodniuju čaść Bilkur. Paabiedzie worahi pašyryli swoj front da Bapom. Tut ich šturmy złamalisia ŭžo pad našym ahniom. U piaci šturmach ražbity šmat pancyrnych samachodaŭ. Na poŭnačy ad Somy dzieła jednaści z ruchami na paŭdnia ad raki ŭziali našu liniju nazad— na ŭschod ad Bapom da Perron. Miž Perron i Uaz silnyje šturmy worahaŭ proci našych nowych linij adbity. Pry Ajjet francuzy na wuzkim adrezku pierajšli na ŭschodni bierah. Miž Ajjet i En francuzy i amerykancy pačali nanowa šturmawać. Miž Pon-St. Mar i Šawińji Ijany pačali šturm ad pieršaj ranicy. Hustyje hramady piachoty išli pad prykryćciem pancyrnych samachodaŭ. Ciažkije šturmy worahaŭ adbity biez astatku. Žniščeny 72 pancyrnyje samachody. Francuzy tut sustrelisia s ciažkim razhromam. Ich straty niezwyčajna wialikije. My ŭziali pałonnych z dziesiacioch roznych dywizij.

31.VIII. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha i hieneral-an-šefa Ben'a: Na poli batalii na paŭdnia ad Arra anhličanie iznoŭ pamykalisia prarwać naš front. Na samaj ranicy, na froncie 29 kil. šyrokim, pad abaronaj pancyrnych samachodaŭ anhlickije i kanadzkije dywizii pačali šturm. Na paŭdnia ad darohi Arra-Kambre my adkinuli worahaŭ pierad našymi linijami. Na poŭnačy ad Gedkur worahi pasunulisia ŭpiarod, ale byli adkinuty kontratakaj. Na paŭdnia ad Gedkur, miž Wo-Wrokur i Fremikur, warožy šturm adbity. My adabrali nazad časowa ŭtračeny Gedkur, pierajšli sami ŭ nastupleńnie i adkinuli worahaŭ naabapał Bilkur. Na paŭdnia ad Eku ŭ wostrych bitwach my adbili niekalki warožych šturmaŭ. Časowa ŭtračenuju wiosku Eku my kontratakaj adabrali nazad. Naabapał Bapom šturm worahaŭ adbity. Paabiedzie worahi pawiali ŭ bitwu nowyje dywizii. Pozna ŭ wiečary bitwa skončyłasia ŭdačna dla nas. Hustyje masy worahaŭ byli ražbity našym ahniom abo ŭ krywawych štychowych bitwach. Pancyrnyje samachody žniščeny, a warožaja piachota mieła niezwyčajna ciažkije straty. Na poŭnačy ad Somm, miž Morwal i Kleri, warožyje šturmy adbity ahniom i kontratakami. Na poŭnačy ad Uaz francuzy wialikimi siłami atakawali miž Librmon i Nuajon. Ich ataki złamalisia ŭžo pad našym ahniom. S Šewili worahi wykinuty paśla wostraj bitwy. Na poŭnačy ad Suasson my wyprastali kut pry Pali ŭ karaciejšuju liniju Žiweni—Biussi le Lion. Učora worahi šturmam zdabyli Žiweni. Za apošnije 2 dni my žbili 52 samaloty.

1.IX. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha i hieneral-an šefa Ben'a. Miž Ipram i Labasse my skaracili swoj front i addali woraham Kemel. Worahi, nie zaŭważyŭšy našaha ruchu, atakawali ŭčora wialikimi siłami pakinutyje nami linii. Worahi zaniali Kemel i pajšli śledam za nami cieraz Bajjel—New-Berken.

La darohi Arra-Kambre anhlickije piachotnyje šturmy złamalisia pierad našymi linijami. U nowych šturmach worahi ŭ wiečary zaniali Bilkur i Eku. Miž Morwal i Perron paśla wostraha ahnia atakawali anhlickije i aŭstralijskije dywizii. Jany adbity. Utračeny časowa Bušaweń, my kontratakaj adabrali nazad. Spроby worahaŭ pierajšci cieraz Somm pry Bri i St. Kriet adbity. Miž Somm i Uaz francuzy wiali silnyje šturmy. Francuskije dywizii naabapał Nel pad našym ahniom nie raźwili swaich atak. Pry Eku worahi adkinuty kontratakaj. Miž Bolje i Morlenkur skoncentrowanyje ataki złamalisia s ciažkimi stratami. Wialikije warožyje siły, atakawaŭšyje na poŭnačy ad Fareń i pry Bretini, adbity. Miž Uaz i En paśla najsilniejšaha ahnia artyleryi iznoŭ pačałasia piachotnaja bitwa. Na paŭdnia ad Uaz ataki worahaŭ pad ahniom našych kulamiotaŭ i artyleryi nie raźwilisia. Naabapał Šan worahi nastupali wialikimi siłami, ale kontratakami byli adkinuty na swaje staryje pazycyi. Miž Ajjet i En worahi ŭ wiečary pačali swaje šturmy wialikimi siłami. Kontratakami my ich adkinuli. Tolki na ŭschodzie ad Luwińji jany pasunulisia da Terni-Sorni. Tut spynili ich našy rezerwy.

Kala wajny

BERLIN. S pryčyny ŭradzin Kanclera, jaki kančaje 75 hadoŭ žyćcia, Hindenburg pasłaŭ jamu telehramu, kažučy pamiž inšym:

„Niamieččyna znachodzicca ŭ ciažkich bitwach. Usio nowymi i nowymi šturmami worahi starajucca zrabić stanoŭčy praryŭ, katory im dahetul nie ŭdawaŭsia. Ich stareńni buduć i nadalej daremny. Pierad nami jšče ciažkaja baraćba. Niamiecki narod wiedaje, što na paloch u Francyi i Flandryi my baronim baćkaŭščynu. Pramowy warožych hasudarstwienych mužoŭ nie dajuć miesca dla sumlewańnia, što ždže Niamieččynu, kali my nia dojdziem pabiedy».

Kancler adkazaŭ telehramaj, hawaračy pamiž inšym:

«Niamiecki narod wiedaje, što armija pad kamandaj swaich wialikich načalnikaŭ wydziaržyć usie warožyje šturmy. S ćwiordaj wieraj i ŭdziačnaściu ŭspaminaje niamiecki narod, što wy i hienerał Ludendorff u časie wajny raźwiazywali jašče bolš surjoznyje kryzisy“.

WIENA. (Korr. B.). 28.VIII. Tureckije siły zaniali ŭwieś Trypolis apračа portaŭ, jakije astajucca jašče ŭ italianskich rukach: Trypolis, Homs, Mizurata, Bengazi, Derna.

BERLIN. (W.T.B.). 29.VIII. U Siarodziemnym mory našy padwodnyje łodki iznoŭ zatapili kala 17.000 tonn. U tym liku—1 parachod 8,000 tonn z ryžem, wiezienym z Indyi ŭ Anhliju.

BERLIN. (W.T.B.). U paŭnočnych wodach našy padwodnyje łodki zatapili 16.500 tonn.

BERLIN. (W.T.B.). Nawakoł Anhlii našy padwodnyje łodki zatapili 19.000 tonn.

Biełaruskije pieśni

Hrodnienskaje huberni.

Ach ty, dziaŭčyna zarúčanaja,
Čaho-ž tak chodziš zasmučanaja?
Čaho-ž tak chodziš, sławami błudziš,
Sama nia znaješ, kaho ty lubiš?
„Oj, znaju, znaju, kaho kachaju,
Tolki nia znaju, z kim žyci maju!
Ty prysiahaŭsia pierada mnoju,
Twaja prysiaha pierad taboju.
Ty na prysiahu swaju nia dbaješ,
Ty sabie miłuju inšuju maješ!»
—Adnu ja ciabie na świecie maju,
Adnu ja ciabie na świecie kachaju,
Adnu ja ciabie pryharnu k sabie.
Ach, Boža, Boža: daŭ nam paznacca,
Nia daŭ nam, Boža, z taboj rastacca,
Daj nam paznacca, —čamu nia złučyš,
Na što nas, Boža, tak doŭha mučyš?

—:—

Płyli kački ŭ try radočki,
Adna za druhoju.
Hej, hej, dola maja,
Hdzie-ž ty wadoju zapłyła?
Ci ŭ taki ja dzień radziŭsia,
Ci ŭ taki ja dzień chryściŭsia,
Ci takija kumy brali,
Što mnie ščaścia nie ŭhadali.
Ci ž ty mianie, maja mac,
U cerkwu nie nasiła,
Što ty minié małodomu
Doli nie ŭprasiła?
—Ach nasiła, moj synočak,
Bohu maliłasia,
Taka-ž tabie moj synočak
Dola sudziłasia.
Hej, hej, dola maja i h. d.

—:—

Oj, wały, maje wały, da wy paławyja,
Čamu-ž wy nie harycio?
Oj, lety-ž maje maładzieńkija,
Čamu-ž wy marnie jdzicio?
Oj, wały maje paławieńkija,
Da ŭžo wy i zharalisia!
Oj, lety-ž wy maje maładzieńkija,
Da ŭžo wy ścieralisia. (*
Oj, i młyn miele i wada wiernie,
A koła choča staci.
Oj, jedzie, matka, toj kazačańka,
Što choča mianie ŭziaci.
— Oj, niachaj jedzie, nie zajaždžaje
Na majo padworajka,
Chaj nie zachodzić, nie zasiedaje
Za majo zastolejka:
Nia maju świečki, ni daharačka,
Čym jaho aświacici,
Nia maju wina zialonaha kubka,
Čym jaho napaici;
Nia maju łožy, biełych, pierynaŭ,
Hdzie jaho pałažyci!
Mała ptušačka, niewialičačka,
Pa rakitničku skača,
Durna dziaŭčyna, nierazumnaja,
Pa kawalerach płača.
Oj, ja nia płaču, oj, ja nia tužu,
A samy ślozy ljucca,
Što ad miłaha pisiamca niama,
A ad nialubaha ślucca.

(*) Ścierlisia.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.